איפכא מסתברא אמר ליה איסמיה אמר ליה

לא הכי קאמר קדשים שחייב באחריותן

חייב דאיתרבו מבה' וכחש ושאינו חייב

באחריותן פמור דאמעים מבעמיתו וכחש:

רבי יהודה אומר אף המוכר ספר תורה

מרגלית ובהמה אין להם אונאה: תניא

רבי יהודה אומר אף המוכר ספר תורה

אין לה אונאה לפי שאין קץ לדמיה בהמה

ומרגלית אין להם אונאה מפני שאדם רוצה

לזווגן אמרו לו והלא הכל אדם רוצה לזווגן ורבי יהודה הני חשיבי ליה והני לא

חשיבי ליה ועד כמה אמר אמימר עד כדי

דמיהם תניא ר' יהודה בן בתירא אומר

אף המוכר סום וסייף וחמיטום במלחמה

אין להם אונאה מפני שיש בהן חיי נפש:

בותני" יכשם שאונאה במקח וממכר כך

אונאה בדברים ילא יאמר לו בכמה חפץ זה

והוא אינו רוצה ליקח אם היה בעל תשובה

לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים אם הוא בן גרים לא יאמר לו זכור מעשה

אבותיך שנאמר יוגר לא תונה ולא תלחצנו:

גמ' ת"ר באונאת עמיתו באונאת גמ'ת ה"ר

דברים הכתוב מדבר אתה אומר באונאת

דברים או אינו אלא באונאת ממון כשהוא

אומר יוכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה

מיד עמיתך הרי אונאת ממון אמור הא מה

אני מקיים לא תונו איש את עמיתו באונאת

דברים הא כיצד אם היה בעל תשובה אל

יאמר לו זכור מעשיך הראשונים אם היה בן גרים אל יאמר לו זכור מעשה אבותיך

יאם היה גר ובא ללמוד תורה אל יאמר

לו פה שאכל נבילות ומריפות שקצים

ורמשים בא ללמוד תורה שנאמרה מפי

הגבורה יאם היו יסורין באין עליו יאם

היו חלאים באין עליו או שהיה מקבר

ל) [או אם היו כל"ל], (או פסחים קיב: ע"ש],

ג) וקדושין לב:ן, ד) פיי לח

תורה אור השלם

ו וגר לא תונה ולא

תְלְחָצֶנוּ כִּי גַרִים הָיִיתֶם הַלְחָצֶנוּ כִּי גַרִים הָיִיתֶם בָּאֶרֶץ מִצְרָיִם:

שבווו כב כ 1 וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עָמִיתוֹ וְיַרֵאתְ מֵאֱלֹהֶיךְ בִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהַיכָּם:

לעמיתר או קנה מיד

עַמִיתֶךְ אַל תוֹנוּ אִישׁ אֶת

נא מי הוא נְקִי זְכָר מִקְּנוֹתְרְּ וִתֹם דְּרָכֶיף: זְכָר

ואַיפה ישרים נכחרו:

יַּנְי וְיָ בֶּענוּיבָּם. ויקרא כה יז וְכִי תִמְבְּרוּ מִמְבְּר

שמות כב כ

ויקרא כה יד 4 הלא יראתר כסלתר קעה א מיי׳ פי״ד מהלי לאוין קעא טוש"ע ח"מ תם סושיע טימ רכח סעיף א: מיי׳ שם הל' יג קעו ב מיי :טוש"ע שם סעי׳ ד

:וסב קטן. קעז ד מיי' פי"ד מהל' מכירה הל' יג סמג שם: קעח הו מיי׳ שם [והל׳

יד] סמג שס טוש"ע שס: קעם זחט מיי שם הלי :סעיף א י כ מיי' פ"ו מהל' דיעות הל' ח ופ"ג יכו קפיכמי

מהלכות תשובה הל׳

סעיף לטן: סעיף לטן: קפא ל מ מיי שם רכח סעיף ה:

הא מה אני מקיים לא תונו באונאת דברים. דכל היכא דאיכא למדרש דרשינן ולא מוקמינן בלאוי יתירי: אם הוא בן גרים בו'. היינו זו אף זו דאפילו מעשה אבותיו אין לו להזכיר: הלא יראתך בפלתך. פירוש לשון נטחון כמו שמתי זהב כפלי

(איוב לא) וכמו אשר יקוט כסלו וגו' (שם ח) כלומר היה לך לירא מהקב"ה וזה היה בטחונך ומום דרכיך היא תקותך זכר נא מי הוא נקי ואבד אם היית נקי לא היית אובד וסוף פרק הנחנקין (סנהדרין ד׳ פט:) יש לפרש כמו כן לשון בטחון ולא לשון סכלות דא"ל (א) לאברהם הלא יראתך כסלתך כלומר מה שאתה ירא מהקב"ה היה לך להיות בטחונך והרי אתה מפסיד בדבר שאתה שוחט בנך:

זה בגופו וזה בממונו. והא דאמרי׳ פרק הגחל בתרא (ב"ק ד' קיט.) הגוזל לחבירו שוה פרוטה כאילו גזל נשמתו היינו משום דפעמים רעב כבד ואין לו במה לקנות אבל יש הרבה בני אדם שאינם חסרים כל כך: דאויל פומקא ואתי חיורא. ומה שמאדים בתחילה לפי

שהדמים מתאספין לברוח: חוץ בנ' שיורדין ואין עולין. אין לפרש דחין עולין לעולם דהח אמרינן בסמוך הבא על אשת איש יש לו חלק לעולם הבא אלא ה״פ כל היורדין עולין מיד ואין אור של גיהנם שולט בהן כדאמרינן בפרק עושין פסין (עירובין ד' יט.) ק"ו ממובח הוהב ובפרק בתרא דחגיגה (ד' כו.) עביד ק"ו מסלמנדרא חוץ מג' דאין עולין מיד אבל יש מהם נדונין לעולם (ב) המלבין פני חבירו ברבים דאמר בסמוך אין לו חלק לעולם הבא ויש שעולין לאחר י"ב חדש כגון הבא על אשת איש דמשפט רשעי ישראל בגיהנם י״ב חדש אי נמי מלבין נמי נהי דאין לו חלק לעולם הבא אינם נדונין יותר מי"ב חדש אלא לאחר י"ב חדש לא חיין ולא נדונין ושרוים בלא טובה ובלא רעה וניחא השתא דלא חשיב מינים ואפיקורסים שאותם נדונין לדורי דורות כדאמר בפ"ק דר"ה (ד' יו. ושם ד״ה כי) דגיהנם כלה והם אינם כלים ומיהו תימה דלא חשיב פושעי ישראל בגופס כגון קרקפתא דלא מנח תפילין דאמרינן בר"ה (שם) שיורדין ונדונין בה י"ב חדש ואח"כ גופן ונשמתן נשרפת ונעשים אפר תחת כפות רגליהם של לדיקים ונראה דלא רצה למנות אותם ששנויים בברייתה דלה היה משמיענו שום חדוש והא דחשיב מלבין אע"ג דתנא ליה במס' אבות (פ"ג מי"א) אגב מכנה נקיט ליה ומכנה איצטריך לאשמועינן אע"ג דדש ביה בשמיה והא דלא חשיב הבא על הכותית דאמר בעושין פסין (עירובין ד' יט. ושם ד"ה בר) דלח מסיק ליה אברהם אבינו דממשכה עורלתיה ולא די מבשקר ליה דלא חשיב

אלא הני דבשביל עבירה זו לבדה אין טולים 🌣 כדתניא אט״פ שיש בידו תורה ומעשים טובים אבל הבא על הכוחית בשביל עבירה זו לבדה אינו נענש אם לא שיש בידו עבירות אחרות שראוי בשבילם לירד לגיהנם אלא שעבירה זו גורמת לו דאין אברהם אבינו מעלהו מיד אלא שיהא שם י״ב חדש וכולהו בשלא עשה חשובה דחשובה מועלת לכל דבר ואיכא למאן דאמר (ברכות ד' לד:) דבעלי חשובה גדולים מאותן שהיו לדיקים לעולם:

איפכה מסתברה. כל הדברים נראין הפך דשאינו חייב באחריותן דה' נינהו טפי משחייב באחריותן ואם באת לחייבו בשל גבוה ולפוטרו בשל הדיוט כן היה לו לומר קדשים שחייב באחריותן פטור שאני קורא בהן בעמיתו וכחש שאינו חייב באחריותן חייב

שאני קורא בהן בה׳ וכחש ועוד דהדיוט הוה ליה לחיובי טפי דהא שומרי הקדשות פטורין מן השבועה ומכל הבא על ידה: איסמייה. אסיר משנה זו מגירסתי: הכי קאמר כו'. האי שאני קורא בהן בה' וכחש לא משמע בה' וכחש ולא בעמיתו ולחיוביה משום שהן של הקדש אלא הכי קאמר קדשים שחייב באחריותן חייב קרבן שבועה לפי שהן של עמיתו ואם באת לפוטרו לפי שהן של הקדש להכי אתא בה׳ וכחש לרבויינהו אף אם יש בהן לד גבוה: ושחין חייב בחחריותן פטור. לפי שאני קורא בהן למעטן בעמיחו וכחש והכא ליכא עמיתו ואימעיט מבעמיתו וכחש: לוווגן. מי שיש לו שור יפה לחרישה מחזר על אחר שכמותו ללמדו עמו בעול שהמלמיד במלחמה. בתוך המלחמה: שהרי דבר שהרי כל הדברים הללו אין טובתן ורעתן מסורה להכיר אלא ללבו של הוא יודע אם לעקל אם לעקלקלות ויכול הוא לומר לא עשיתי כי אם לטובה הייתי סבור שיש לד מקח זה: וכל דבר המסור ללב. של אדם נאמר בו הוי ירא מן היודע מחשבות אם לטובה אם לאונאה: הכל ס"ד. וכי הכל יורדין: ה"ג כל היורדין לגיהנס עוליו: דדש ביה. כבר הורגל בכד

הנהות הב"ח (מ) תום' ד"ה הלא וכו׳ דא״ל שטן לאברהם הלא: (ב) ד"ה חוץ הלא: (כ) ד"ה חוץ וכו' נידונין לעולם כגון המלצין: (ג) בא"ד כדתנן :אע"פ שיש בידו

מוסף רש"י . אף לא יתלה עינו על המקח בשעה שאין לו דמים. לקנות המקח ונמנא מפסידו חנם שלא יקחנו אחר מאחר שאחה מהפך בו

שור חלש עם הבריא מקלקל את הבריא וכן מרגלית נאה (עם חבירתה) למלאות עם חבירתה בזהב מן היחידית: השיבי ליה. וחביב לו זיווגן: ועד כמה. לא הוי אונאה: כדי דמיהם. כפליים: חטיטום. מגן: המסור ללב. ולפיכך נאמר בו ויראת מאלהיך. האי שהרי ליתן טעם למה נאמר בו יראה נקט ליה והכי קאמר תבואה למכור או הייתי חפץ לקנות

שמכנים אותו כן ואין פניו מתלבנות

את בניו אל יאמר לו כדרך שאמרו לו ומכל מקום זה להכלימו מתכוין: חביריו לאיוב יהלא יראתך כסלתך ובללעי תקותך ותום דרכיך זכר גא מי הוא נקי אבד האם היו חמרים מבקשין תבואה ממנו לא יאמר להם נקי אבד האם היו חמרים ברשין הבואה ממנו לא יאמר להם לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה ויודע בו שלא מכר מעולם ר"י אומר אף לא יתלה עיניו על המקח יבשעה שאין לו דמים שהרי יוחנן הדבר מסור ללב וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי יגדול אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו יוראת מאלהיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלהיך ור' אלעזר אומר יזה ביוראת מאלהיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלהיך וזה בממונו רבי שמואל בר נחמני אמר יזה ניתן להישבון וזה לא ניתן להישבון תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק "כל המלבין פני חבירו ברבים כאילו שופך דמים א"ל שפיר קא אמרת דחזינא ליה דאזיל סומקא ואתי חיורא אמר ליה אביי לרב דימי במערבא במאי זהירי א"ל באחוורי אפי דאמר רבי חנינא הכל יורדין לגיהנם חוץ משלשה הכל ס"ד אלא אימא כל היורדין לגיהנם עולים חוץ משלשה שיורדין ואין עולין ואלו הן הבא על אשת איש והמלבין פני חבירו ברבים יוהמכנה שם רע לחבירו מכנה היינו מלבין לאע"ג דדש ביה בשמיה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן